

PRAWO AUTORSKIE I PRAWA POKREWNE

Komentarz

redakcja naukowa

Wojciech Machała, Rafał M. Sarbiński

Barbara Błońska, Katarzyna Bojańczyk, Agnieszka Gołaszewska
Sylwia Krasowicz, Joanna Krysińska, Wojciech Machała
Małgorzata Nowotnik-Zajączkowska, Grzegorz Rząsa
Rafał M. Sarbiński, Michał Siciarek, Katarzyna Sobczyk-Sarbińska
Małgorzata Świętczak, Andrzej Urbański, Artur Zalewski

KOMENTARZE

PRAWO AUTORSKIE I PRAWA POKREWNE

Komentarz

redakcja naukowa

Wojciech Machała, Rafał M. Sarbiński

Barbara Błońska, Katarzyna Bojańczyk, Agnieszka Gołaszewska
Sylwia Krasowicz, Joanna Krysińska, Wojciech Machała
Małgorzata Nowotnik-Zajązkowska, Grzegorz Rząsa
Rafał M. Sarbiński, Michał Siciarek, Katarzyna Sobczyk-Sarbińska
Małgorzata Świętczak, Andrzej Urbański, Artur Zalewski

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 marca 2019 r.

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Michał Dymiński

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Łamanie

Fotoedytor

Poszczególne artykuły opracowali:

Barbara Błońska – 9–11, 14 (tezy: 1 – współautor: Wojciech Machała, 2, 3, 4 – współautor: Wojciech Machała, 5, 7–9, 11–19); 15, 15a (tezy: 1–7, 8 – współautor: Wojciech Machała), 23, 23¹, 24–29, 29¹ (współautor: Rafał M. Sarbiński), 29²–30¹, 49

Katarzyna Bojańczyk – 16, 78, 81

Agnieszka Gołaszewska – 54–68, 85–95, 96–99

Sylwia Krasowicz – 99², 99⁴–103

Joanna Krysińska – 74–77²

Wojciech Machała – 14 (tezy: 1 i 4 – współautor: Barbara Błońska, 6, 10); 15a (tezy: 8 – współautor: Barbara Błońska, 9–13), 17, 21², 21³, 22, 35a–35⁴, 35¹⁰–35¹², 41, 46, 48, 50, 51, 79 (tezy 1, 2, 19), 95¹–95⁴, 115–117, 120, 121, 122¹ (współautor: Małgorzata Nowotnik-Zajączkowska)

Małgorzata Nowotnik-Zajączkowska – 35⁵–35⁹, 118–119, 122¹ (współautor: Wojciech Machała)

Grzegorz Rząsa – 40, 79 (tezy 3–5, 7–15, 21–123), 80, 110¹–110²³ (współautor: Artur Zalewski), 111–114

Rafał M. Sarbiński – 1–8, 12–13, 29¹ (współautor: Barbara Błońska), 122, 123–129

Michał Siciarek (aktualizacja Wojciech Machała) – 17¹, 18, 19, 19¹, 19², 19³, 19⁴, 19⁵, 23², 42, 47, 79 (tezy 6, 16–18, 20)

Katarzyna Sobczyk-Sarbińska – 43–45, 52, 53, 99¹, 99³

Małgorzata Świętczak – 36–39, 69–73

Andrzej Urbański – 31–35, 82–84

Artur Zalewski – 20, 20¹, 21, 21¹, 110¹–110²³ (współautor: Grzegorz Rząsa), 110²⁴–110³⁰

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-392-8

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przykopywa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wprowadzenie	13
Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1191 ze zm.)	15
Rozdział 1. Przedmiot prawa autorskiego	17
Rozdział 2. Podmiot prawa autorskiego	291
Rozdział 3. Treść prawa autorskiego	406
Oddział 1. Autorskie prawa osobiste	406
Oddział 2. Autorskie prawa majątkowe	419
Oddział 3. Dozwolony użytek chronionych utworów	502
Oddział 3a. Dozwolony użytek na rzecz beneficjentów	725
Oddział 4. Zasady określania i wypłaty wynagrodzenia za użyczenie egzemplarzy utworów przez biblioteki publiczne	733
Oddział 5. Dozwolony użytek utworów osieroconych	741
Oddział 6. Niektóre sposoby korzystania z utworów niedostępnych w obrocie handlowym	785
Rozdział 4. Czas trwania autorskich praw majątkowych	799
Rozdział 5. Przejście autorskich praw majątkowych	811
Rozdział 6. Przepisy szczególne dotyczące utworów audiowizualnych	1053
Rozdział 7. Przepisy szczególne dotyczące programów komputerowych ...	1123
Rozdział 8. Ochrona autorskich praw osobistych	1211
Rozdział 9. Ochrona autorskich praw majątkowych	1228

Rozdział 10. Ochrona wizerunku, adresata korespondencji i tajemnicy źródeł informacji	1326
Rozdział 11. Prawa pokrewne	1364
Oddział 1. Prawa do artystycznych wykonań	1364
Oddział 2. Prawa do fonogramów i wideogramów	1420
Oddział 3. Prawa do nadań programów	1456
Oddział 3 ¹ . Prawa do pierwszych wydań oraz wydań naukowych i krytycznych	1475
Oddział 4. Postanowienia wspólne dotyczące praw pokrewnych	1506
Rozdział 12. (uchylony)	1521
Rozdział 12¹. (uchylony)	1522
Rozdział 12². (uchylony)	1528
Rozdział 13. (uchylony)	1530
Rozdział 14. Odpowiedzialność karna	1531
Rozdział 15. Przepisy przejściowe i końcowe	1596
Literatura	1633
O Autorach	1655

Wykaz skrótów

Akty prawne

- dyrektywa
93/83/EWG** – dyrektywa Rady 93/83/EWG z 27.09.1993 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową (Dz.Urz. WE L 248, s. 15)
- dyrektywa
2001/29/WE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/29/WE z 22.05.2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, Dz.Urz. WE L 167, s. 10; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 17, t. 1, s. 230)
- dyrektywa
2001/84/WE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/84/WE z 27.09.2001 r. w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki (Dz.Urz. WE L 272, s. 32; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 17, t. 1, s. 240)
- dyrektywa
2006/115/WE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/115/WE z 12.12.2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (wersja ujednolicona) (Dz.Urz. UE L 376, s. 28)
- dyrektywa
2009/24/WE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/24/WE z 23.04.2009 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (Dz.Urz. UE L 111, s. 16)
- dyrektywa
2012/28/WE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/28/WE z 25.10.2012 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych (Dz.Urz. UE L 299, s. 5)

- dyrektywa 2014/26/UE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/26/UE z 26.02.2014 r. w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych do korzystania online na rynku wewnętrznym (Dz.Urz. UE L 84, s. 72)
- dyrektywa 96/9/WE** – dyrektywa 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.03.1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz.Urz. WE L 77, s. 20; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 13, t. 15, s. 459)
- k.c.** – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.)
- k.k.** – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600 ze zm.)
- k.p.** – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 917 ze zm.)
- k.p.a.** – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)
- k.p.c.** – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.)
- k.p.k.** – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1987 ze zm.)
- k.r.o.** – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- k.s.h.** – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505 ze zm.)
- o.p.** – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2018 r. poz. 800 ze zm.)
- p.p.s.a.** – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1302 ze zm.)
- p.s.w.n.** – ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1668 ze zm.)
- p.w.k.c.** – ustawa z 23.04.1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 94 ze zm.)
- p.w.p.** – ustawa z 30.06.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 776 ze zm.)
- pr. aut.,
pr. aut. i pr. pokr.
pr. bud.** – ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1191 ze zm.)
– ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2018 r. poz. 1202 ze zm.)

-
- pr. pras.** – ustawa z 26.01.1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914)
- rozp.wypl.wyn.** – rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 2.11.2015 r. w sprawie procedury podziału i wypłaty wynagrodzenia za użyczenie oraz wyznaczenia w drodze konkursu organizacji zbiorowego zarządzania uprawnionej do podziału i wypłaty tego wynagrodzenia (Dz.U. poz. 1924)
- u.b.** – ustawa z 27.06.1997 r. o bibliotekach (Dz.U. z 2018 r. poz. 574 ze zm.)
- u.b.d.** – ustawa z 27.07.2001 r. o ochronie baz danych (Dz.U. Nr 128, poz. 1402 ze zm.)
- u.k.s.c.** – ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 300 ze zm.)
- u.m.** – ustawa z 21.11.1996 r. o muzeach (Dz.U. z 2018 r. poz. 720 ze zm.)
- u.n.z.a.** – ustawa z 14.07.1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. z 2019 r. poz. 553 ze zm.)
- u.p.d.o.f.** – ustawa z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1509 ze zm.)
- u.r.t.** – ustawa z 29.12.1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. z 2019 r. poz. 361 ze zm.)
- u.ś.u.d.e.** – ustawa z 18.07.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 2017 r. poz. 1219 ze zm.)
- u.z.n.k.** – ustawa z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2018 r. poz. 419 ze zm.)
- u.z.z.p.a.** – ustawa z 15.06.2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (Dz.U. poz. 1293)

Czasopisma, orzecnictwo i inne

- Apel.-W-wa** – Apelacja – Sąd Apelacyjny w Warszawie
- Biul. PK** – Biuletyn Prawa Karnego
- Biul. SN** – Biuletyn Sądu Najwyższego
- EPS** – Europejski Przegląd Sądowy
- EUP** – Europejski Urząd Patentowy
- GP** – Gazeta Prawna
- GRUR** – Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht
- GRUR Int** – Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil
- GRUR-RR** – Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Rechtsprechungs-Report

KPP	– Kwartalnik Prawa Prywatnego
M. Podat.	– Monitor Podatkowy
MoP	– Monitor Prawniczy
MoPR	– Monitor Prawa Pracy
NP	– Nowe Prawo
ONSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSA WSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSG	– Orzecznictwo Sądów Gospodarczych
OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSN(K)	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna
OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna (od 1962 r. do końca 1994 r. – OSNCP)
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna (od 1962 r. do końca 1994 r.)
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK ZU	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór urzędowy
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Seria A
oZZ	– organizacja zbiorowego zarządzania
Pal.	– Palestra
PiP	– Państwo i Prawo
PPC	– Przegląd Prawa Cywilnego
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
Pr. Sp.	– Prawo Spółek
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
PiZS	– Praca i Zabezpieczenie Społeczne
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rzeczp.	– Rzeczpospolita
SC	– Studia Cywilistyczne
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego
TSUE	– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
TSWE	– Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich

- UrhG** – Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz); niemiecka ustawa o prawie autorskim
- Zb.Orz.** – Zbiór Orzecznictwa
- ZN KUL** – Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
- ZNUJ** – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
- ZNUJ PPWI** – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej
- ZNUJ PWOWI** – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej
- ZNUJ RiS** – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rozprawy i Studia
- ZOTSiS** – Zbiór Orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji

Wprowadzenie

Prawo autorskie należy do najdynamiczniej rozwijających się dziedzin w polskim systemie prawnym. Źródłem tej dynamiki są uwarunkowania o charakterze zarówno technologicznym, społecznym, jak i regulacyjnym. Szczególnie silny wpływ ma tutaj proces harmonizacji prawa własności intelektualnej w Unii Europejskiej i powstające w tym procesie ustawodawstwo, które należy wprowadzić do krajowych porządków prawnych. Implementacja standardów unijnych w zakresie prawa autorskiego i praw pokrewnych wiąże się z pewnymi wątpliwościami, które rodzą potrzebę na bieżąco aktualizowanej wykładni przepisów.

W komentarzu poddano pogłębionej, krytycznej analizie nie tylko określony w przepisach stan normatywny, ale również – niejednokrotnie mało konsekwentne – orzecznictwo (w tym rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej). Autorzy odnoszą się również do wypowiedzi doktryny – tych najnowszych, ale również starszych, których treść pozostaje aktualna lub które stanowią istotny do dzisiaj punkt odniesienia w dyskusjach prawniczych. Omawiany stan prawny obejmuje nowelizacje ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych do listopada 2018 r., w tym tę wprowadzoną bez rozgłosu i właściwie żadnej merytorycznej dyskusji ustawą z 3.07.2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1669 ze zm.). Komentarz zawiera również jedne z pierwszych wypowiedzi polskiej doktryny prawa autorskiego na temat niezwykle istotnych dla praktyki zmian wprowadzonych ustawą z 15.06.2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (Dz.U. poz. 1293).

Autorami niniejszego komentarza są osoby mające zarówno doświadczenia akademickie, jak i praktykę w zakresie własności intelektualnej, co rzutuje na ich podejście do podjętego zadania. Intencją autorów było z jednej strony odniesienie się do konkretnych zagadnień związanych ze stosowaniem przepisów komentowanej ustawy w praktyce obrotu i zaproponowanie rozwiązań kwestii spornych, a z drugiej – przedstawienie spójnego systemowo spojrzenia na omawianą materię normatywną. W naszym przekonaniu komentarz musi być w pierwszej kolejności użytecznym narzędziem dla prawnika, który poszukuje konkretnych odpowiedzi na pytania nasuwające się

w procesie stosowania ustawy. Zarazem jednak warto, aby stanowił głos w dyskusji na tematy bardziej abstrakcyjne, co czyni go atrakcyjną lekturą dla osób zainteresowanych naukowo dziedziną prawa autorskiego. Żywimy nadzieję, że w przygotowanej pracy udało się połączyć cechy klasycznego komentarza do ustawy i systemowego opracowania wybranej dziedziny prawa.

Autorzy

USTAWA

z dnia 4 lutego 1994 r.

o prawie autorskim i prawach pokrewnych¹

(tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1191; zm.: Dz.U. z 2018 r. poz. 1293, poz. 1669, poz. 2245, poz. 2339)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy 91/250/WE z 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (Dz.Urz. WE L 122 z 17.05.1991),
 - 2) dyrektywy 92/100/WE z 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.Urz. WE L 346 z 27.11.1992),
 - 3) dyrektywy 93/83/WE z 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową (Dz.Urz. WE L 248 z 06.10.1993),
 - 4) dyrektywy 93/98/WE z 29 października 1993 r. w sprawie harmonizacji czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych (Dz.Urz. WE L 290 z 24.11.1993),
 - 5) dyrektywy 96/9/WE z 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz.Urz. WE L 77 z 27.03.1996).
- Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

ROZDZIAŁ 1

Przedmiot prawa autorskiego

Art. 1. [Utwór]

1. Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).
2. W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:
 - 1) wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe);
 - 2) plastyczne;
 - 3) fotograficzne;
 - 4) lutnicze;
 - 5) wzornictwa przemysłowego;
 - 6) architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne;
 - 7) muzyczne i słowno-muzyczne;
 - 8) sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne;
 - 9) audiowizualne (w tym filmowe).
- 2¹. Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.
3. Utwór jest przedmiotem prawa autorskiego od chwili ustalenia, chociażby miał postać nieukończoną.
4. Ochrona przysługuje twórcy niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności.

Uwagi wstępne

1. Przepis art. 1 ustawy z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1191 ze zm.) w obecnym brzmieniu obowiązuje od 1.01.2003 r. Zgodnie z art. 1 pkt 1 ustawy z 28.10.2002 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 197, poz. 1662 ze zm.) zawarty w pkt 9 zwrot „w tym wizualne

i audialne” został zastąpiony sformułowaniem „w tym filmowe”. Tą samą nowelizacją uzupełniono omawiany przepis o ust. 2¹. Zmiany w stosunku do tekstu pierwotnego były zatem nieznaczne. Można je określić, o czym szerzej niżej, jako redakcyjno-porządkujące. Pozostały bez wpływu na treść normatywną omawianego przepisu.

2. Przepis art. 1 pr. aut. w zasadniczej części nie miał odpowiednika w ustawie z 10.07.1952 r. o prawie autorskim (Dz.U. Nr 34, poz. 234 ze zm.). Jak stanowił art. 1 § 1 tego aktu, przedmiotem prawa autorskiego był „każdy utwór literacki, naukowy i artystyczny, ustalony w jakiegokolwiek postaci”. Zawarte w jego § 2 przykładowe wyliczenie obejmowało utwory wyrażone drukiem, słowem lub pismem, muzyczne, sztuk plastycznych oraz utwory sztuki choreograficznej i kinematograficznej, utrwalone w scenariuszach, rysunkach lub fotografiach. Ustawodawca odstąpił zatem od syntetycznej definicji utworu. Zastosowana definicja poprzez egzemplifikację wyraźnie nawiązywała natomiast do rozwiązania przyjętego w konwencji berneńskiej z 9.09.1886 r. o ochronie dzieł literackich i artystycznych. Wiążący Polskę w momencie uchwalenia ustawy z 10.07.1952 r. o prawie autorskim tekst rzymski konwencji został ratyfikowany ustawą z 5.03.1934 r. w sprawie ratyfikacji konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych z 9.09.1886 r., przejranej w Berlinie 13.11.1908 r. i w Rzymie 2.06.1928 r. (Dz.U. Nr 84, poz. 515 ze zm.). Zgodnie z art. 1 tej konwencji przedmiot ochrony stanowiły „dzieła literackie i artystyczne” zdefiniowane w art. 2 jako „wszelkie utwory literackie, naukowe i artystyczne bez względu na sposób lub formę ich wyrażenia”.
3. Zawarta w art. 1 ust. 1 pr. aut. definicja syntetyczna utworu stanowi powrót do rozwiązania przyjętego w ustawie z 29.03.1926 r. o prawie autorskim (Dz.U. z 1935 r. Nr 36, poz. 260), tj. przede wszystkim do syntetycznej (opisowej) definicji przedmiotu ochrony. Akt ten definiował utwór jako „każdy przejaw działalności duchowej, noszący cechę osobistej twórczości” podlegający ochronie „od chwili ustalenia w jakiej bądź postaci (słowem żywym, pismem, drukiem, rysunkiem, barwą, bryłą, dźwiękiem, mimiką, rytmiką)”. Definicji tej towarzyszyła obszerna egzemplifikacja. Do chronionej kategorii ustawodawca zaliczył „dzieła, utrwalone słowem żywym, pismem, drukiem; mowy, referaty, wykłady, kazania, improwizacje, listy, pamiętniki; wydane i niewydane książki, broszury, artykuły oraz przygotowawcze do nich narzuty, plany, zarysy i szkice; cały obszar produkcji literackiej, naukowej, a także praktycznej, o ile ostatnia posiada ślady indywidualnego ujęcia treści”, „kompozycje muzyczne wszelkiego rodzaju, czy to samoistne, czy związane ze słowem”, „dzieła z zakresu wszystkich sztuk graficznych i plastycznych: rysunkowe, malarskie, rytownicze, litograficzne, rzeźbiarskie, grawerskie, architektoniczne, dzieła sztuki zdobniczej, stosowanej do rzemiosł i przemysłu, bez względu na ich rodzaj, rozmiary i wartość materiału, zdjęcia fotograficzne lub otrzymane w podobny do fotografii sposób, ilustracje naukowe, mapy i inne pomoce naukowe”, a także „utwory sztuki mimicznej (pantomina), rytmicznej (choreografia), żywe obrazy, produkcje kinematograficzne i tym podobne, utrwalone w scenariuszach, rysunkach, fotografiach lub choćby tylko w pamięci pewnej liczby osób”. Podkreślił

także, iż ochronie podlega nie tylko dzieło w postaci ostatecznej, lecz także „prowadzące do niego szkice, rysunki, plany, modele, projekty”.

4. Aktualny sposób określenia przedmiotu ochrony w Prawie autorskim nie stanowi efektu realizacji zobowiązań międzynarodowych, lecz wynika z w pełni suwerennej decyzji ustawodawcy. Ani wiążące Polskę konwencje międzynarodowe, ani prawo Unii Europejskiej nie posługują się definicją syntetyczną utworu i nie stawiają państwom członkowskim żadnych wymogów w tym zakresie. Różna jest także praktyka ustawodawstw krajowych w tej materii. Określenie przedmiotu ochrony za pomocą definicji syntetycznej stanowi rozwiązanie często stosowane w ustawodawstwach państw europejskich (według badań D. Sokołowskiej dotyczy to ponad połowy krajów), przy czym poszczególne definicje nie pokrywają się (por. D. Sokołowska, „*Omnis definitio periculosa*”, czyli kilka uwag o zmianie paradygmatu utworu [w:] *Zarys prawa własności intelektualnej*, red. M. Kępiński, t. 1, *Granice prawa autorskiego*, red. J. Kępiński, K. Klafkowska-Waśniowska, R. Sikorski, Warszawa 2010, s. 16–20). Niemniej w prawie europejskim można odnaleźć pewne wskazówki co do pojmowania przesłanek ochrony na poziomie unijnym. Należy w tym kontekście przywołać treść trzech dyrektyw. Po pierwsze, dyrektywy 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.03.1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz.Urz. WE L 77, s. 20) – zgodnie z pkt 16 preambuły tego aktu w celu określenia, czy baza danych ma podlegać ochronie prawa autorskiego, nie powinno się stosować kryteriów innych niż oryginalność utworu, w sensie intelektualnej twórczości autora, w szczególności nie powinno się stosować kryteriów estetycznych lub jakościowych, a w myśl art. 3 ust. 1 ochronie prawa autorskiego – zgodnie z dyrektywą – podlegają bazy danych, które, z powodu wyboru lub uporządkowania ich zawartości, stanowią własną intelektualną twórczość autora, a do określenia ich kwalifikowania się do tej ochrony nie stosuje się żadnych innych kryteriów. Po drugie, dyrektywy 2006/116/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 12.12.2006 r. w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych (wersja ujednolicona) (Dz.Urz. UE L 372, s. 12) dotyczącej utworów fotograficznych. Punkt 16 preambuły tej dyrektywy stanowi, że utwór fotograficzny w rozumieniu konwencji berneńskiej uważany jest za oryginalny, jeżeli stanowi on własną intelektualną twórczość autora, odzwierciedlającą jego osobowość, nie biorąc pod uwagę innych kryteriów, takich jak wartość lub cel utworu, a zgodnie z art. 6 dyrektywy fotografie, które są oryginalne w tym sensie, że stanowią własną intelektualną twórczość autora, podlegają ochronie zgodnie z przepisami art. 1. W celu ustalenia ich kwalifikowania się do ochrony nie są stosowane żadne inne kryteria. Po trzecie, należy przywołać dyrektywę 2009/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 23.04.2009 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (wersja skodyfikowana) (Dz.Urz. UE L 111, s. 16). W myśl pkt 8 preambuły tej dyrektywy kryteria stosowane przy ustalaniu, czy program komputerowy jest, czy nie jest dziełem oryginalnym, nie powinny być stosowane żadne testy dotyczące jakościowych czy estetycznych wartości programu. Na podstawie art. 1 ust. 3 tej dyrektywy program komputerowy podlega

Prezentowana publikacja łączy cechy klasycznego komentarza do ustawy i systemowego opracowania z zakresu prawa autorskiego, które jest najdynamiczniej rozwijającą się dziedziną w polskim systemie prawa. Intencją autorów było z jednej strony odniesienie się do konkretnych zagadnień związanych ze stosowaniem przepisów komentowanej ustawy w praktyce obrotu i zaproponowanie rozwiązań kwestii spornych, a z drugiej – przedstawienie spójnego spojrzenia na omawianą materię normatywną.

Komentarz zawiera obszerne omówienie zagadnień dotyczących m.in.:

- pojęcia przedmiotu prawa autorskiego,
- statusu twórcy,
- regulacji dotyczących umów prawnoautorskich,
- odpowiedzialności za naruszenie autorskich praw majątkowych.

W komentarzu poddano pogłębionej, krytycznej analizie nie tylko przepisy prawa, lecz także – niejednokrotnie mało konsekwentne – orzecznictwo (w tym rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej).

Autorami są osoby mające zarówno doświadczenia akademickie, jak i praktykę w zakresie stosowania prawa własności intelektualnej.

Wojciech Machała – doktor habilitowany nauk prawnych; adwokat specjalizujący się w prawie autorskim; adiunkt w Katedrze Prawa Własności Intelektualnej i Dóbr Niematerialnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Wykonawca zrealizowanego w Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości projektu badawczego „Analiza orzecznictwa sądów okręgowych i apelacyjnych w sprawach z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych w świetle zgodności z orzecznictwem SN i dominującymi poglądami piśmiennictwa”. Autor monografii poświęconych dozwolonemu użytkowi prywatnemu utworów oraz pojęciu utworu (przedmiotu prawa autorskiego) oraz kilkunastu publikacji z zakresu prawa autorskiego.

Rafał M. Sarbiński – doktor nauk prawnych; adwokat; wykładowca ORA w Warszawie; arbiter Komisji Prawa Autorskiego, arbiter i pełnomocnik w polskich i zagranicznych postępowaniach arbitrażowych; ekspert organizacji zbiorowego zarządzania w pracach nad nowelizacjami ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych; autor książek i artykułów z zakresu prawa autorskiego oraz prawa i postępowania cywilnego i administracyjnego. Prowadzi kancelarię adwokacką w Warszawie, w swojej praktyce koncentruje się na sprawach z zakresu ochrony własności intelektualnej, członek European Law Firm.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLWUER.PL
WWW.PROFINFO.PL

